

גיליון 66

אוגוסט 2020 • אב ה'תש"ף

מוֹטֵיב

על שם ליאורה דיין

ירחון בנושא שירה וספרות עברית

מַרְחֹק

זוהר אביב
גלי בר
אילה גליק־מגיד
נטע דפנה
לידיה יונג
עינת לביאד
ויקה ליר
טלי סנדרו־איילון
רני רוזנטל
דפנה שמשוני

גיליון 66 מתחיל...

התקופה המוזרה הזאת, תקופת הקורונה, לימדה אותנו ללמוד מרחוק, להיפגש מרחוק, לעבוד מרחוק, ואף לחגוג מרחוק.

אבל הריחוק לא הומצא עכשיו - רק הטכנולוגיה שלו השתכללה.

לכן, בגיליון זה רצינו להרחיב את היריעה, ובמקום לעסוק בריחוק הקורונה, לשמוע דווקא רק על זוויות אחרות של ריחוק.

תוכלו לקרוא כאן שירים וסיפורים שעוסקים בריחוק רגשי, ריחוק גאוגרפי בכפייה או מבחירה, ריחוק של אדם מהחברה או ריחוק של אדם מעצמו.

אנחנו מקווים שכמונו, גם אתם תראו ביצירות אלו דרך ללמוד מקרוב על מהותו של המושג "מרחוק".

קריאה מהנה,

אלירן דיין, יאיר בן-חור, רובי גורדון

את הגיליון בחרנו לפתוח בשירו של יאיר בן-חור "צריכה", מתוך ספרו "מילה שלי" (2019):

בְּיָמִים הָהֵם הָיִיתִי בְּדִיחָה עִם רְגָלַיִם,
אֲזָנַיִם בּוֹלְטוֹת וְיָד נְחָצִי.
הָיִיתִי עוֹלָם מְרָצָה וְשָׁבִיר.
וְהַיָּדַיִם כְּסוּ אֲזָנַיִם הַלּוֹמֹת מְכָאָב וּמְקָר
וְהַפֶּה הַכָּבֵד לֹא דָבָר
גַּם הַלְשׁוֹן לֹא פָצְתָה פִּיהָ גַּם.

וּבְיָמִים הָהֵם הָיִיתִי מְשָׁל בְּעֵינַיִהֶם
שְׁנֵינָה, לְעַג רֶשׁ, חֲרוֹן, שָׁבוּר
הָיִיתִי שֶׁעָשׂוּעַ כֵּן, צָחוּק לְחִבְרֵיהֶם,
כְּלִי מְשָׁחַק רַב־פְּעָמֵי דוֹ-שְׁמוּשֵׁי,
סָרַט נֶעַ בְּיַדֵּיהֶם
לְהַחְלִיק, לְהַעֲבִיר, לְהַצְחִיק.

ירחון "מוטיב" הוא כתב עת מקוון לעת עתה המתפרסם אחת לחודש. כל גיליון יעסוק בנושא שהמערכת תבחר, ויפורסמו בו עשר יצירות. העבודה בירחון מתבצעת בהתנדבות מלאה, אי לכך אין לצפות לתגמול כספי כלשהו על פרסום יצירות, לרבות לא לתמלוגים כלשהם; בשליחת יצירה לפרסום מאשר היוצר את אפשרות פרסומה בירחון, ולא יהיו ליוצר השגות או טענות באשר לפרסום או לאי-פרסום יצירתו בירחון.

ליאורה דיין ז"ל הייתה אוהבת אדם. אהבתה הגדולה ביותר הייתה למילה הכתובה ולקריאת ספרות ושירה, ואותם קראה עד סוף ימיה.

ירחון "מוטיב" נוסד לזכרה ונושא את שמה.

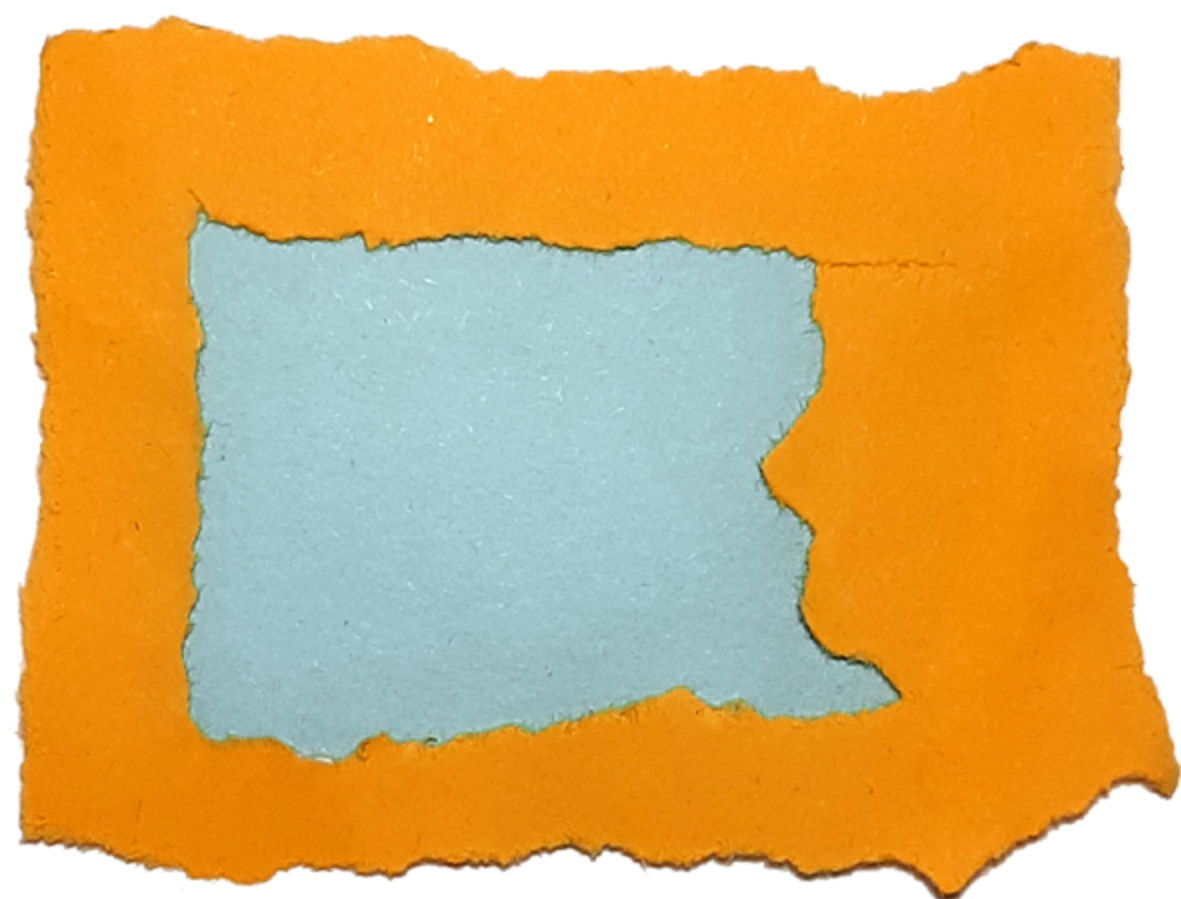

צֵל שְׁבִיר, כְּבָר לֹא מְעַרְעֵר
כְּמוֹ וִילּוֹן נוֹשֵׁב עִם רוּחַ
אֶתָּה דוֹקָה וּמְתִיחַ
נִקְרָע, נִפְרָם, זְנוּחַ.

אֶת פְּנֵי שְׁאֲבָדוֹ עִם לִילָה
אֶף זְרִיחָה כְּבָר לֹא תַעֲרִיר
אֵינֶנִּי שְׁלֵךְ זֶה נֶצַח
הִבֵּט בִּי, הֵן לֹא תִפְּיֵר.

עִם כָּל מִפְּהָ אָנִי מְתַרְחֶקֶת
מְעַמִּידָה בִּי חֵלּוֹן אַחֵר
זוֹ לֹא בְּבוֹאָתִי הַנִּבְּטָת
זֶה לֹא אֶתָּה שְׁחָסֵר.

"אני נוסע לסוף שבוע אל אהובתי", הוא אומר, ואני מרימה את ראשי מעל עַרְמַת הניירות שעל שולחן העבודה ומסתכלת בו בכניסתו למשרד. "והדבר היחיד שמטריד אותי", הוא מוסיף, "זה שאני במרחק של כמה שעות נסיעה ממנה..."

"אני נוסע לסוף שבוע אל אהובתי", הוא אומר וזו אל הדלת, אל מאחורי הדלת, החוצה, לחמסין, כדי להיעלם בתוכו ולא להזכיר את עצמו בזמן שהוא לא יהיה.

והוא לא מזכיר את עצמו. הימים האלה כל כך מלאים, אין בהם טיפת מקום בשבילו או בשביל אהובתו, ורק מסקרן אותי לדעת מי היא, ומשום מה נורא מעניין לדעת מה שמה.

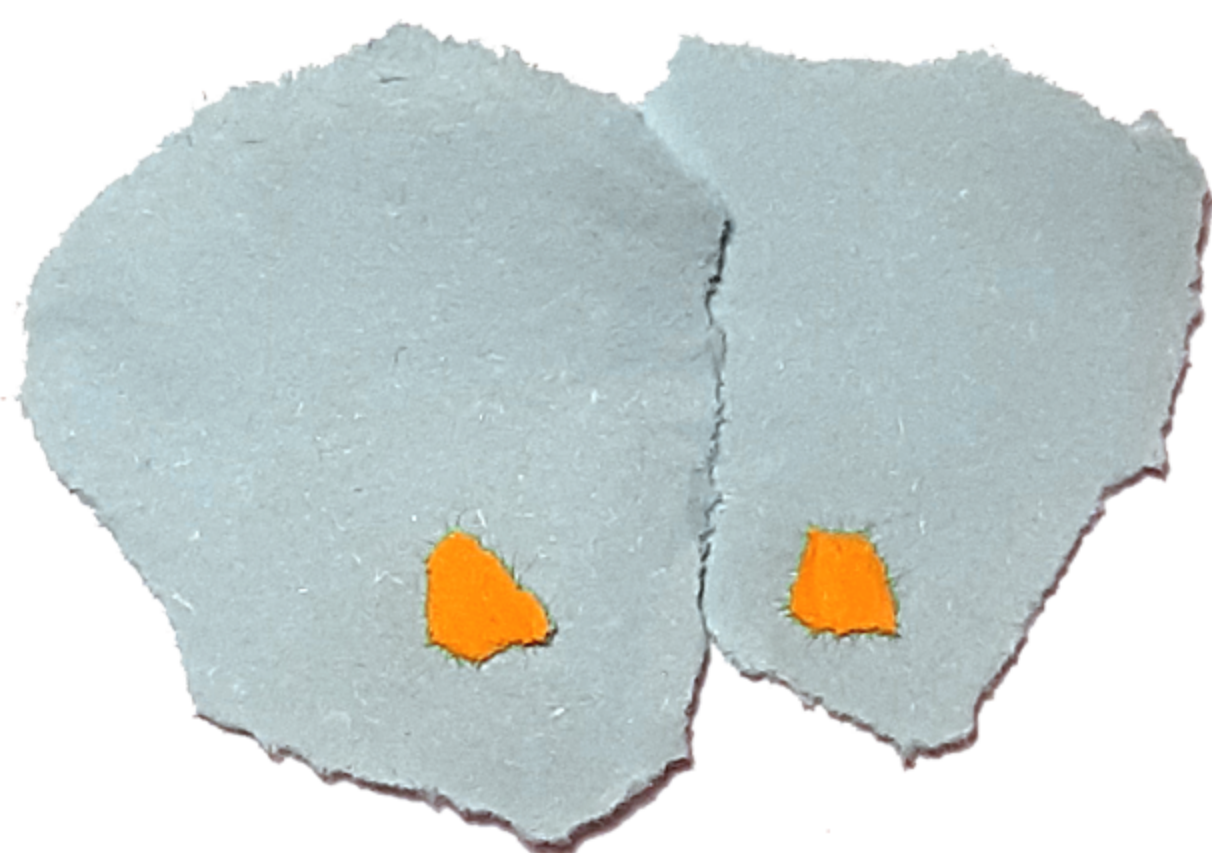
נורא מעניין שהוא בא אחר כך, אחרי סוף השבוע הזה, ואין עליו שום עקבות של האישה הזאת, והוא רק נראה קצת עייף, ואלה נדודי שינה, נדודי שינה, נדודי שינה – אני משננת לעצמי, אבל אלה מילים יותר מדי צליליות בשביל עניין כזה קודר.

"מה שלומך", הוא שואל, "איך החיים, הכול טוב אצלך", והכול במשפט אחד, אפילו במילה אחת, ובלי סימן שאלה, ומהר, כדי לא לאפשר לתשובה להיכנס, כדי – כאילו לא בגד עם אהובתו זו. כאילו היא לא הייתה שם, "ואנחנו לא הולכים לדבר עליה", הוא ישר משתנה, נעשה רציני, והיא נשארת בלי שם.

ובכן, לא נדבר עליה, יש לנו עניינים חשובים יותר. הוא אפילו נוכח בקלות כזאת, כמו חול המפוזר באוויר שמאחורי החלון, ובאותה מוחשיות. מתקרב, זו הצידה, מחבק אותי קלות, ואחורנית, מנשק בזווית הפה – ונסוג מהר כדי שלא לאפשר לתשובה להיכנס. מתשובות הוא מפחד, התשובות המשוערות האלה מפחידות אותו.

אינן מפחידות השיחות על הנצחי, על אנשים ופרצופים, והשיחות על הפחדים אינן מפחידות – כמה מוזר. אנו שומרים על ידידותנו זו, מוזרה ככל שתהיה.

מוזר, הוא זו אל הדלת, אל מאחורי הדלת, אל החמסין, כדי להתמוסס שם, ונמס ללא שארית, ואין לזהותו מחוץ לחדר הזה בלא הרקע של הדלת הזאת והמסגרת של הקירות האלה בצבע חול, ואין להמשיך במה שלא נגמר, ואין לבגוד עימו בו עצמו, ואהובתו תעתענית כמוהו, והנשיקה בזווית הפה בקלות נמחקת בשרוול.

אמא אומרת שלא כדאי לצפות הרבה בתדשות,
מה? היא לא תגיד לי מה לראות! אני לומד מהתדשות
מה צריך לעשות? לא לצאת מהבית, לשטף ולחטא ידים
אבל אתמול כשצפיתי ראיתי שיש גם מתים
ונבהלתי ובלילה לא נרדמתי
ולא נרדמתי ולא נרדמתי
ולפנות בקר שמעתי
את התרנגול של השכנה
קורא עם שחר קו קו רונה!
קו קו רונה! קו קו רונה!
ונה כבר היה שיא הג'ננה
אז ממחר בי בי תדשות,
אקרא ספרים ואלמד מרחוק.

אין טעם

אחרי שנים אתה מחסן. לא מעניין,

שכחת מזמן ואינך מוכן

צלצול בלילה ואתה מרים ואין מענה

ולבך מחסיר פעימה. ברור שלא,

בלתי אפשרי

בבקר שוב ואתה לוחש בקול צרוד אתמול?

מגיע באופנים ובכידים רועדות

נוצל אותם לגשר, ממלמל זהירות והמפתח

נופל למים, מצית לכח עליון. עוד רגע...

וזה כל העניין

חלומות בהקיץ שאין בהם טעם

כמו חצץ בפה, מלות אהבה של פעם.

סיבוב המפתח בחור המנעול מנער אותה מן התרדמה שכמעט נפלה עליה. היא לא קמה ממרבצה על הספה הגדולה. דמוית עור קנו, כזאת שהמוכרת נשבעה בחיוך מזויף שהילדים לא יצליחו ללכלך גם אם יתאמצו. חומה וכעורה, אבל גדולה ומנחמת. וברור שהילדים הנחוישים שלהם הצליחו.

הדלת נפתחת בזהירות, פעמון הרוח שהביא להם הקוריאני מדנדן בצלילו הנעים. כמה הוא נהנה מן הארוחה ההיא, לא הפסיק לבצוע מהחלה ולנגב חומוס, כאילו נולד באגן הים התיכון. היה גם את הלבנוני שלא הפסיק לאכול מן הטחינה ולמלמל שוב ושוב כמה "איטס גוד". היה משהו מכמיר לב, אינטימי, בגעגוע שלו לטעם. והיו עוד הרבה שהזינה, חלק מהם מקומיים, חלק זרים. רובם נדמו לה גם וגם. "שומעת? חשבתי להזמין אותו לארוחת שישי", היה אומר לה, ומוסיף, "הוא כל כך מתגעגע לבית". ברובם ככולם של המקרים השיבה "טוב" חלוש ולא את שתי המילים שהדהדו בה: "גם אני".

היא רואה מהספה את רעמת שערו השחורה של ארז חודרת אל הבית, מנצנצת מפתותי שלג רכים. מייד אחר כך מתגלה גופו הדק, עטוף אדי קור שצובעים את הכניסה כמו מכונת עשן בשיא הדרמה. למרות ניקיון הבית הוא אינו חולץ נעליו, רק מנגב ניגוב סמלי בשטיחון השאוב שבכניסה. הוא מוסיף לצעוד על הרצפה, מטביע חותמות רגליו כמו כלב המסמן טריטוריה. לוקח לו זמן לאתר אותה בחשכת הסלון. שקועה פרקדן בתוך מפלצת דמוית עור.

"ישנים?" הוא שואל.

"ברור", היא עונה בשקט, מביטה באדיקות בעקבות נעליו על הרצפה. הוא חולץ אותן ומנגב את הלכלוך ברגליו. כמו בסיפור של דוקטור סוס, הוא העביר את הכתם מהרצפה לגרב. ומי לדעתו אמון על מלאכת הכיבוס?

"איזה קור בחוץ!" הוא מסיר את מעילו ומשליך אותו אל הכורסה האדומה בסלון. עשרים דולר עלתה לה, וגב תפוס, כשסחבה אותה בעצמה מהגראז' סיל הראשון שלה. את רוב הבית סחבה כך, ממזערת את ההוצאות בזמן שהוא נעלם לה לטובת ההכנסות. את תיקו הוא מניח באמצע המבואה, ואז מבחין במבטה ודוחף אותו ברגל אל מתחת לשולחן הכניסה. ארבעים דולר, קצת יקר, אבל יפה במיוחד. לשם היא כבר השאילה את הבעל של ירדן, שיעזור לה.

"מת מרעב, יש משהו לאכול?" הוא שואל תוך כדי שהוא צועד אל המטבח, דרך חדר המשחקים, דורך על עוד שטיח שתלאות היום כבר נשאבו ממנו. בסדר מופתי נמחה כל זכר לקרבות, לחרבות שלופות למגינים מרופדים ולאבירים פעלתנים ואמיצים.

היום שלי היה בסדר, היא מנהלת עם עצמה את השיחה שלא תהיה ומספרת לה על כל מה שעשו ועל ההצלחה האדירה של רוני במבחן הראשון שלה, שכולו בשפה האנגלית. שקשוק הצלחות והסירים מן המטבח מודיע לה שהוא טורף עכשיו אורז וקציצות שטיגנה בחוסר חשק למחר. אל תגמור להם הכול, אין לה כוח להגיד בקול. ובכלל, מה הוא יעשה עכשיו, יירק את זה החוצה? היא כבר חושבת איפה לעצור מחר ומה לקנות. מזל שזאת אמריקה ויש הכול קצוץ, קלוף, כמעט לעוס. ואולי בכלל תיקח אותם שוב לאיזה פאסט פוד מקסיקני.

"מה זה המבחן הזה?" הוא שואל מהמטבח בפה מלא.

"מבחן של רוני", היא משיבה קצרות.

"וואו! את רואה? האנגלית שלהם... אמרתי לך... זה שווה הכול..."

"כל הכבוד לה", הוא מסנן בהתפעלות שרוני כבר לא תראה, "אני ממש מקוּנה שאמרתי לך".

היא מתעלמת מן הביקורת, מקלפת את עצמה מהספה, מכבה את המקלט והולכת לכיוון המטבח. בדרך היא עוברת עם סחבה ששלחה לה אימו בחבילה האחרונה מהארץ, ומנקה את הכתמים שהוא הותיר על הרצפה. כמה שחיפשה לא הצליחה למצוא שם מטליות לרצפה. כל מה שהציעו לה היו מכשירים מתוחכמים למריחה של הלכלוך. עד שכמעט לא רואים.

זֶה הָיָה לַיְלָה אֶרֶךְ בְּמִיָּחָד
אוּ לְפָחוֹת כֶּךָ נִדְמָה לִי
הוּא שָׁתַק
אֲנִי בְּכִיתִי
הוּא בָּכָה
אֲנִי בְּכִיתִי
חֲבַקְתִּי
נִפְלְנוּ
כֹּל אֶחָד לְבוֹר שֶׁל עֲצָמוֹ
זִרְקָתִי אֶבֶן
לְרֹאוֹת כַּמָּה עֲמַק הַבוֹר
אֵךְ עַד עַכְשָׁיו לֹא שָׁמַעְתִּי צְלִיל.

ככה אני פותחת את האגרוף, לאט, בזהירות, ומסתכלת איך מי שהיה שם נעלם.

"כל כך היינו קשורים אליו", אני מייבבת, "הוא היה כמו עכבר קטן בעבורנו". ואז, בכל פעם מחדש אני מתעוררת, וכף יד שמאל שלי ריקה וכף יד ימין מכסה עליה בתקווה להרים אותה, כמו צדפה נפתחת, ולגלות שזה היה רק סיוט.

מהחדר הסמוך אני שומעת כבר את הנהמות וקולות פריקת אצבעות הרגליים. אני יודעת בדיוק מה יקרה בעוד רגע, ואני לא יודעת כלום. פר בוטש ברגליו, טווס קורא, פיל בתרועה יוצא לדרך. דלת התא נטרקת אל הקיר, בדיוק יום-יומי שבו ידית הדלת מעמיקה מעט בכל יום מחדש את השקע שנוצר ומתחזק את עצמו בסבלנות. שוקל מרופט מונף מעל הראש ומעל הגב, נגרר על הרצפה ומועבר לתא הסמוך.

אני ממלאה משגר בצבע תכלת בשבעה סוגי סמים. אחד יעשה את התנועה המהירה במעגלים לנסבלת יותר. אחד יצהיל את הנהמות. אחד יאפשר להתרכז. אחד יפצה על תפוחים שלא נאכלים. ועוד שלושה מחברים מה שאפשר, ממתקים, מעדנים. אני מנענעת את כוס המשגר כמו אלוף שש בש שיורק, מגלגל עיניים, מניע מצד לצד ומרגיש אחראי לתוצאה. אני אחראית לתוצאה בכל מיליוני האחוזים. עומדת מולה, יושבת לצידה, מתרחקת מרחק ביטחון מהספה ומסתכלת לאחור אל עצמי כשאני נשארת ישובה עליה. הנהמה הופכת לצליל מתגבר והולך, מעודד עצמו לפתוח בריצה על מרצפות שומשום פשוטות שנועדו לגדילה רגילה. הכול רגיל, הכול לא רגיל, הכול רגיל – חוט ארוך של מילים חוזרות. אסור להושיט יד עם טבעות נמעכות. אסור לי להיות קרובה עם הבטן לרגליים.

בתוך חדר השירות אני משגיחה מאחורי הדלת, בשדות, גם ללא רצועה וללא זמם.

אני מאלפת, החיים והמילים והוא והם אילפו אותי עד לקצב הדופק ולובן השיער.

כל יום אני מנסה להתקרב אליו קצת, מעוד כיוון

כל יום הוא עומד מעל ספל הקפה שלי

ומחכה

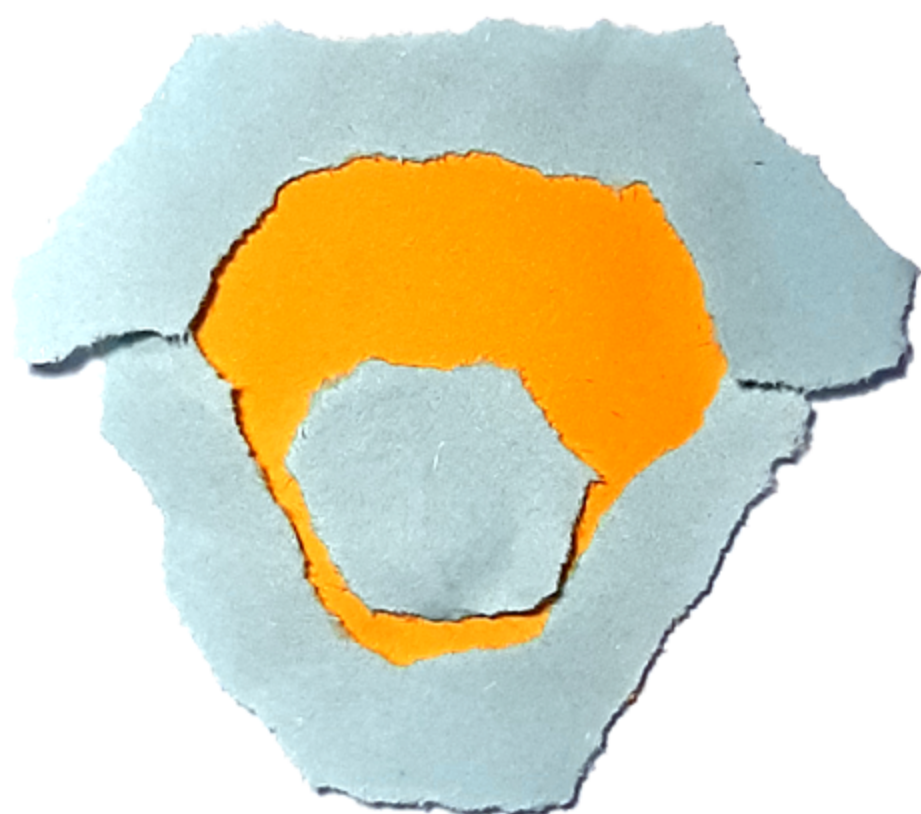
לקחת אותו

ולהחזיר את הסדר על כנו.

אני מטפלת זרה

אני ריהוט קבוע

אני אימא לבוגר אוטיסט.

מה שנשאר

אני מתבוננת בראי על עצמי
ורואה מולי את פניה של אמי
היא מסתכלת בי חזרה בדממה
מזכירה לי שהאדם נשאר

הרבה

אחרי

גופו

מעל פני האדמה.

תל־אָבִיב, הַהַגְנָה, שֵׁשׁ בְּעָרֵב
הַרְכַּבְתְּ עוֹצָרֶת לְהַעֲלוֹת וּלְהוֹרִיד נוֹסְעִים
עַל הַרְצִיף יַם אֲנָשִׁים וְכַמָּה דִּילִים
וְחִילוֹת וְחִילִים
שְׁנָרָאִים לִי עֵיפִים.

עַל סִפְסָל תַּחַת חֲלוֹנִי
אָב וּבִתּוֹ יוֹשְׁבִים
הוּא עִם קַפְסֵת פְּלִסְטִיק פְּתוּחָה
מְנַקֵּר מִתּוֹכָהּ פְּסוֹת פְּלֶפֶל אָדָם וּמִתּוֹק.

בִּתּוֹ לוֹעֶסֶת אֶף הִיא
לוֹעֶסֶת וְנוֹעֶצֶת בּוֹ מִבְּטִים
מְנַסֶּה לְהַבִּין מִבֵּין תְּנוּעוֹת הָעֵינִים
שְׁנֵעוֹת מִהֵיךְ אֶל הַפֶּה וְאֶל הַקַּפְסָה שְׁלֻצְדוֹ
אֶת מִפְּלֵס הַבְּלָבוּל בְּתוֹךְ רֵאשׁוֹ.

הִיא מַחְזִיקָה בְּיָדוֹ וּמְרַגְּעָה אֶת סִפְקוֹתָיו.

הוּא סוֹגֵר אֶת הַקַּפְסָה, מְהַנְהֵן בְּרֵאשׁוֹ הַקֶּרֶחַ הַשָּׁפוֹף
עֵינָיו כְּעֵינֵי יֶלֶד קָטָן וְנִזְוֵף.

מִמָּה אֵתָּה מִפְּחַד יֶלֶד ?

תִּיק גַּב קָטָן שְׁחֹר מְנַח עַל בְּרִכְיוֹ
הוּא תוֹחֵב לְתוֹכוֹ אֶת קַפְסֵת הַפְּלֶפֶלִים
וּמְמַלְמֵל מִלִּים רִיקוֹת.

עוֹד רָגַע עוֹבֵר וְהִיא אוֹסֶפֶת אֶת שְׁנֵיהֶם וְהוֹלֶכֶת לְמָקוֹם אַחֵר
שָׂאָף פֶּעַם לֹא אֵדַע הֵיכֵן הוּא
כִּי הַרְכַּבְתְּ שְׁלִי כְּבָר הַנִּיעָה גְּלַגְלִים
וְהַמְשִׁיכָה דְרָכָה.

וַיִּלְדָּה גְּדוּלָּה
וְאָבָא קָטָן
יִשְׁאָרוּ בְּתוֹכִי
לְעוֹד הַרְבֵּה זְמַן.

רָגַע לְפָנַי שְׁנֵפוּל לְתוֹכְנוּ,
דֶּרֶךְ גּוֹף וּמִצָּע אֲדָמָדָם.
רָגַע לְפָנַי שְׁנָשׁוּב לְעִצְמוֹנוּ
בְּמִזְכָּךְ, אֶל מָה שְׁקָדָם.

רָגַע לְפָנַי שְׁגָבוּלוֹת נִפְשָׁנוּ
יִטְשָׁטְשׁוּ וְיִהְיוּ חֲדִירִים.
רָגַע לְפָנַי שְׁנִבְכָּה אֶת עֲנָגְנוּ,
שְׁנִכְאֵב אֶת הַפְּצָעִים.

רָגַע לְפָנַי שְׁנִתְמַסֵּר לְהַוְיָתְנוּ,
שְׁנִתְחַם הַדּוֹק זֹו בְּזָה.
שְׁנִתְנַחַם בְּנִשְׁמוֹתֵינוּ, שְׁנִרְגִישׁ בְּעוֹרְנוּ,
אֶת הַשְּׁגָעוֹן הָאוֹרֵב בְּקִצָּה.

רָגַע לְפָנַי
הַפְּחַד גָּאָה וְגִבּוֹר.
וְכָל אֶחָד מִשְׁנֵינוּ,
אִישׁ וְאִשָּׁה,
אֶל בֵּיתוֹ
חֲזָר.

מייסד: אלירן דיין
עורך אחראי: יאיר בן־חור
איורים ועיצוב גרפי: רובי גורדון

<http://motiv-magazine.co.il>

<http://facebook.com/motiv.magazine>

<http://bit.ly/motiv-youtube>

<http://instagram.com/motiv.magazine>

http://twitter.com/motiv_magazine

info@motiv-magazine.co.il

054-337-1373

מוטיב (כתב עת) <http://he.wikipedia.org/wiki/>

אנחנו מזמינים אתכם להשתתף בכתב העת שלנו.
הגיליון הבא של מוטיב יראה אור בעוד כחודש, ונושאו: אֶנִי־דְמוּתִי.

האם אתם מודעים לערככם - לחיוב או לשלילה? האם אחרים מצליחים להבין מי אתם, והאם אתם יודעים באמת מה אחרים חושבים עליכם?
האם יש אדם שמסוגל להכיר בכנות בערך עצמו, ושאחרים יכירו באופן מלא בערכו? האם הכול משחק של תדמיות, דימויים והשלכה של הדמיון?

בגיליון הזה נרצה ללמוד על תפיסת הדימוי העצמי של האדם, כשהיא לעצמה וכשהיא מול האופן שבו האדם הזה נתפס בעיני אחרים. ספרו לנו איך דימוי עצמי מתפתח, איך דימוי חברתי נוצר, ואיך הם משפיעים זה על זה, מתנגשים זה בזה או מפתחים זה את זה.

אתם מוזמנים לשלוח את יצירותיכם בנושא זה עד לתאריך 20/8/2020 לכתובת הדואר האלקטרוני:
info@motiv-magazine.co.il

נא לשלוח עד שלוש יצירות בלבד ליוצר - שירים מנוקדים וסיפורים קצרים עד 550 מילה.